

400

Gotovo toliko magistara farmacije nedostaje na tržištu, posebno u ljekarnama. Kako se broj ljekarni neće povećavati, a godišnje s fakulteta izađe oko 120 studenata, za 3-4 godine potrebe bi mogle biti zadovoljene.

Nakon fakulteta neophodna je dodatna edukacija

Cjeloživotno je učenje u farmaceutskoj struci potreba. Znanja se nadopunjuju dodatnim edukacijama koje organiziraju strukovne udruge. U Atlantic Farmaciji pokrenuli smo svoj Edukacijski centar – kaže Arijana Meštrović, Atlantic grupa.

■ str. 20

OKRUGLI STOL

FARMACEUTI

Na tržištu ih nedostaje, a posebno magistara farmacije za rad u ljekarnama

Ipak, interes raste, usluge ljekarnika se šire, pa i mogućnost njihova napredovanja u karijeri

LIDIA KISELIJK

Iako je u farmaceutskoj struci 80 posto magistara zaposleno u ljekarnama, još je uvijek izraženija želja za radom u tvrtkama jer je godinama stvarana percepcija o ljekarnicima kao prodavačima. Trenutačno se ta situacija mijenja, pa i magistri u ljekarnama dobivaju veće ovlasti u radu, a otvoren im je i put u napredovanju u karijeri. Riječ je i o zanimanju koje na tržištu trenutno nedostaje, te za koje su potrebne stalne edukacije na više područja.

Procjenjuje se da u ovom trenutku nedostaje 300 do 400 magistara farmacije, a potražnja za njima povećana je usporedno s otvaranjem velikog broja privatnih ljekarni posljednjih godina. Za nekoliko godina vjerojatno će doći do zasićenja, jer je sadašnja mreža ljekarni uglavnom popunjena i nove se ljekarne više ne mogu otvoriti.

– Stoga bi bilo potrebno napraviti analizu koliko je studenata upisano na Farmaceutski fakultet, koliko ih godišnje diplomira te dinamiku kojom će se taj nedostatak magistara farmacije popuniti. Ako se zna da svake godine oko 120 studenata završi fakultet, čini se da bismo za tri do četiri godine trebali imati dovoljno magistara farmacije – kaže Maja Jakševac Mikša, glavna tajnica Hrvatskog farmaceutskog društva. Zašto se ljekarnike u našoj zemlji doživljava više kao prodavače, a manje kao zdravstvene djelatnike, Jakševac Mikša objašnjava da je to zato što zdravstvene državne institucije pomalo zanemaruju ljekarništvo, smatrajući ga servisom za izdavanje lijekova, a ne prepoznaju ga kao struku koja svojim uslugama itekako može pridonijeti boljoj zdravstvenoj skrbi pacijenata. Ljekarnike se neprestano opterećuje sve brojnijim administrativnim poslovima na račun komunikacije s pacijentima umjesto da im se proširuje djelo krug rada vezan za pacijente.

– Zakoni su strogi i vrlo je usko područje djelovanja, stoga je i teže istupanje u javnosti. Liječnici propisuju terapiju, ministarstvo donosi zakone, HZZO cijene i uvjete, pa ljekarnicima ostaje mali prostor djelovanja i samostalno odlučivanja – tvrdi Arijana Meštrović, voditeljica Edukacijskog centra i razvoja kompetencija divizija Pharma u Atlantic grupi. Saša Cvetojević, predsjednik Udruge ljekarnika pri HUP-u kaže da bi se trebalo i proširiti shvaćanje da u ljekarni rade ma-

gistri farmacije, da postoji razlika između njih i farmaceutskih tehničara, te da su farmaceuti u rangu s doktorima opće prakse koji su preporučili lijek, kao i da bi oni morali surađivati, a ne da se ponekad vodi rat među profesijama za određene kompetencije.

Širenje posla

– Farmaceutima se u zadnjih deset godina oduzeo velik dio posla, o čemu se malo zna. No da se to primjerice dogodilo s nekom drugom strukom, kao što je liječnička ili odvjetnička, takvo što ne bi bilo dopušteno – kaže Cvetojević i dodaje da bi, s obzirom na to da državne institucije rijetko same od sebe krenu u promjene, struka trebala biti ta koja će istupati prema van. Primjerice, navodi Cvetojević, sada je pobuna liječnika obiteljske medicine jer se od njih tražio dodatan posao u administriranju. A ljekarne su, primjerice, već unazad 20 godina bile informatizirane, obavljale ogroman administrativni posao za državu i HZZO, prikupljale podatke... a to nitko ne zna. Ljekarnici su se navikli i misle da to moraju odraditi, svi šute o tome ili ne postavljaju to pitanje dovoljno glasno na dnevni red. Možda je to dobro, ali ipak riječ je o struci koja nije dovoljno eksponirana. Zbog navedenog, velik broj mladih kolega, kaže Mikša Jakševac, radije se na početku karijere prvo želi okušati u nekom od predstavništava farmaceutske industrije. Znanstvena novakinja na Farmaceutsko-biokemijskom fakultetu Maja Ortner Hadžabiđić kaže da je razlog tome možda i činjenica što do sada nije bilo velike mogućnosti napretka u karijeri

ri za osobe zaposlene u ljekarni. No isto tako kaže da iako najveći broj studenata na prvoj godini ne bi izabrao ljekarnu, to se razmišljanje tijekom studija mijenja, a nakon obveznog pripravničkog staža, u konačnici se velik dio njih i odlučuje na rad u ljekarni.

– Smatram da bi jedan od doprinosa popularizaciji struke bio uvođenje dodatnih ljekarničkih usluga, što je u Europi već oživjelo. One obuhvaćaju razne programe javnozdravstvenog značaja, primjerice, mjerenje šećera ili kolesterola u krvi, krvnog tlaka, odnosno prevencije ili liječenja kroničnih bolesti... Za razliku od toga, tradicionalna uloga ljekarnika obuhvaćala je nabavu i izdavanje lijekova, izradu magistralnih i galenskih pripravaka... odnosno poslove u kojima javnost danas većinom i vidi ljekarnike. Širenjem njihovih usluga proširila bi se i potreba stjecanja novih znanja i vještina, a kojima onda ljekarnik može i popularizirati svoju struku. Na taj način, kao što su pokazala iskustva drugih zemalja, dolazi se i do racionalizacije troškova u zdravstvu i poboljšanja rezultata sveukupnog liječenja – kaže Ortner Hadžabiđić.

Napredak u karijeri

– No, pomak u širini njihova posla već se i sada uočava, kaže Arijana Meštrović, objašnjavajući da se već sada u ljekarnama mogu naći dokumentirane medicinske intervencije. Pa ako se uoči interakcija između dvaju ljekovaca, pacijenta se u tome obavijesti, sugerira se liječniku kako bi se to moglo riješiti i bilježi se intervencija. Nadam se da ćemo s vremenom moći pratiti pacijenta s ishodom rezultata. A uskoro ćemo s liječnicima revidirati terapiju s uvidom u medicinske podatke za pacijente koji to budu htjeli – kaže Meštrović i dodaje da danas postoje i veće mogućnosti napredovanja osoba u ljekarnama. Kroz, primjerice, specijalizacije, razvoj novih kompetencija u skladu sa svjetskim standardima, spominju se i počeci kliničke farmacije kod nas, što znači aktivnu ulogu ljekarnika u formiranju terapije za pacijenta, zatim veću savjetodavnu ulogu i sl. U Atlantic grupi je primjerice formiran poseban Edukacijski centar za njihovo daljnje obrazovanje, razvoj vještina i znanja, a ljekarnička primanja danas sve manje otpadaju od onih u stranim predstavništvima. Što je donekad bio slučaj. Svojim djelatnicima nudimo stručna znanja, komunikacijske, prodajne i menadžerske vještine, financijsko razumijevanje, specijalizacije, poslijediplomski studij u zemlji ili inozemstvu,

organizirano pripravništvo i izmjenu iskustava. Naši zaposleni stručnjaci smatraju takvu edukaciju najvećom vrijednošću kompanije i najpoželjnim ciljem za njihovo zapošljavanje. Edukacija je organizirana tako da deset mjeseci u godini edukaciju imaju farmaceutski tehničari i magistri farmacije, a pripravnici i dodatne mjesečne edukacije. Nudimo i informatički tečaj, tečaj iz pravno-financijskih poslova te komunikacijskih i prodajnih vještina – kaže Meštrović.

Stalna edukacija

– Trajna edukacija magistara farmacije nakon završetka studija vrlo je dobra, rekla bih i bolja od edukacije liječnika obiteljske medicine. Stručno usavršavanje ljekarnika kao i svih drugih zdravstvenih djelatnika obvezno je pa da bi mogli svakih šest godina prodljiti licencu, moraju dokazati da su pohađali stručno usavršavanje – kaže Jakševac Mikša i dodaje da se u okviru Hrvatskog farmaceutskog društva i ljekarničke komore organiziraju brojni tečajevi za ljekarnike. U ljekarni se jednostavno ne može raditi bez poznavanja novih terapijskih postupaka. Trudimo se da ljekarnici tijekom edukacije dobivaju iste informacije kao liječnici obiteljske medicine jer pacijenti često od ljekarnika traže pojašnjenje kako i zašto moraju uzimati propisane lijekove. Osim proširivanja znanja s područja farmakoterapije, radi osiguravanja što ispravnije primjene lijekova nastojimo poboljšavati i komunikacijske vještine ljekarnika (primjerice kako bolje komunicirati s introvertnim ili agresivnim pacijentom). Ortner Hadžabiđić kaže da su farmaceuti svjesni trajne edukacije, jer ljekarništvo je multidisciplinarno.

– Ta se znanja teško mogu uklopiti u ionako pretrpane kurikulume dodiplomskih studija, a nisam upoznata da je jedan fakultet farmacije to dosad učinio. Naravno, nešto tih znanja i vještina može se obraditi tijekom studija, ali bez potrebe da to bude poseban predmet, nego da se te vještine stječu kroz dobivene zadatke. Meštrović kaže da je na nedavnom skupu o kompetencijama u ljekarništvo bio primjetan izniman interes za stjecanjem dodatnih znanja i vještina. – U Atlanticu se primjerice kompetencije vrednuju kroz veći platni razred, uz mogućnost napredovanja. A prihvaćen je i svjetski standardiziran program GLF (General level framework) po kojem se možemo usporediti s bilo kojim ljekarnikom na svijetu – kaže Meštrović.

SUDIONICI

Maja Jakševac Mikša – glavna tajnica Hrvatskog farmaceutskog društva

Arijana Meštrović – voditeljica edukacijskog centra i razvoja kompetencija, divizija Pharma, Atlantic grupi

Maja Ortner Hadžabiđić – znanstvena novakinja na Farmaceutsko-biokemijskom fakultetu

Saša Cvetojević – predsjednik Udruge ljekarnika pri Hrvatskoj udruzi poslodavaca

U Europi su proširene ljekarničke usluge, čime su se racionalizirali troškovi u zdravstvu i poboljšalo liječenje.

Maja Ortner Hadžabiđić – znanstvena novakinja na FBF-u

Rješenja za manjak kadrova

Sva domaća i strana predstavništva u farmaceutskoj industriji moraju zapošljavati ljude s visokom stručnom spremom, što se traži po staroj klasifikaciji koja nije dio Bologne. Odnosno, ne mogu zapošljavati one sa srednjom stručnom spremom, za što se zalažu. Kada bi se to omogućilo, dio ljudi mogao bi otići u zdravstvo, bolnice, odnosno u ljekarne – kaže Saša Cvetojević.

Sudionici okruglog stola raspravljali su o manjku magistara farmacije na tržištu, populariziranju ljekarničke struke, edukaciji ljekarnika i širenju njihovih usluga

Iako na tržištu nedostaje 300 do 400 magistara farmacije, za 3-4 godine tog deficita ne bi trebalo biti.

Maja Jakševac Mikša - glavna tajnica HFD-a

Osim stjecanja znanja, studenti uče i vještine potrebne za posao

Maja Ortner Hadžabić kaže da su na Farmaceutsko-blokemijskom fakultetu uvedeni novi predmeti kao što su primjerice klinička farmacija, farmakoterapija, socijalna farmacija, farmaceutska skrb te komunikacijske vještine usmjerene novim ulogama ljekarnika. Novina je i predmet stručna praksa već od prve godine, gdje dolaze osobe iz prakse i održavaju predavanja, a na višim godinama studenti odlaze na praksu u stvarnu radnu okolinu. S obzirom na to da bi po bolonjskome programu staž trebao biti integriran u studij te bi studenti tijekom pete godine studija trebali odraditi propisani pripravnički staž, taj je dio potrebno ubaciti u program. Također, studenti pete godine dodiplomskog studija (prvi put sljedeće godine) imat će mogućnost izbora između dvaju modula - ljekarništvo te istraživanje i razvoj lijekova. Kroz neke od novih predmeta studenti osim potrebnih znanja stječu i niz vještina, primjerice vještine rješavanja problema.

Arijana Meštrović kaže da u Atlantic grupi imaju velik broj internih tečajeva na kojima informatičke, pravne i financijske službe educiraju ljekarnike u vještinama koje su im najpotrebnije. A organiziraju i tečajeve komunikacijskih i prodajnih vještina.

Maja Ortner Hadžabić

Fakultet više ne traži od studenata samo usvajanje znanja i vještina potrebnih za znanstveni i eksperimentalni rad, nego i vještine i kompetencije potrebne za struku.

Arijana Meštrović

Na dodiplomskom studiju gostujem kao praktičar iz ljekarništva i prolazim sa studentima stvarne situacije. Takve su predmete i način rada studenti ocijenili izuzetno korisnima.